

STRUKTURNI TIPOVI PODATAKA

Polja

Enumeracije

Strukture

Liste

Skupovi

Asocijativna polja

Polja

- Kolekcija elemenata istog tipa
- Elementima polja se pristupa korišćenjem njihove pozicije (indeksa) u polju pa se zato često nazivaju i indeksne strukture
- Po definiciji to je statička struktura podataka (broj elemenata polja se ne menja u toku njegovog životnog ciklusa)

Polja u programskom jeziku C

- Polja u dinamičkoj zoni memorije:
 - Broj elemenata polja je poznat u fazi izvršenja programa i tada se rezerviše prostor za njegove elemente u dinamičkoj zoni memorije
 - Za pristup podacima u dinamičkoj zoni memorije u programskom jeziku C koriste se **pokazivači**
 - Specijalni tipovi podataka koji pamte adrese drugih podatak u memoriji.
 - Najbitnija primena im je da pamte adrese podataka koji se kreiraju u toku izvršenja programa u dinamičkoj zoni memorije.
 - Primer:

```
int *niz, velicina;  
scanf("%d", &velicina);  
niz = (int*) malloc( velicina * sizeof(int) );
```

Polja u programskom jeziku C

- Brisanje polja iz dinamičke zone memorije:
`free(niz);`

Adresna aritmetika u programskom jeziku C

- U većini programskih jezika nad pokazivačima su definisane jedino operacije poređenja:
 - Jednakost: `==`
 - Nejednakost: `!=`
- Jedino programski jezik C uvodi takozvanu adresnu aritmetiku pa su u ovom jeziku nad pokazivačima dozvoljene i operacije:
 - `+`, `-`, `+=`, `-=`, `++`, `--`
- U C-u su dozvoljeni i drugi operatori poređenja (imaju smisla kad pokazivači ukazuju na elemente istog niza):
 - `<`, `<=`, `>`, `>=`

Adresna aritmetika u programskom jeziku C

- Tipovi operanada:
 - Operatori +, -, += i -= se primenjuju nad pokazivačima i podacima celobrojnog tipa
- Značenja operacija:

Izraz	Značenje
$p+n$	$p+n*\text{size}(\text{type})$
$p-n$	$p-n*\text{size}(\text{type})$
$p+=n$	$P+=n*\text{size}(\text{type})$
$p-=n$	$p-=n*\text{size}(\text{type})$
$p++$	$p=p+\text{size}(\text{type})$
$p--$	$P=p-\text{size}(\text{type})$

Pristup elementima niza pomoću pokazivača u programskom jeziku C

- Primenljiv i za nizove smeštene u statičkoj i za nizove smeštene u dinamičkoj zoni memorije
- I za nizove u statičkoj zoni memorije ime niza je pokazivač na njegov prvi element

```
int a[10], *pa, *pb, x, y; // niz, pokazivaci, podaci
pa = & a[4]; // pa pokazuje na a[4], isto: pa = a + 4
x = *(pa +3) /* x = a[7] */
y = *pa + 3 /* y = a[4] + 3 */
*pa++; /* povecava se vrednost pokazivaca */
(*pa) ++; /* povecava se pokazivani podatak*/
pb = &a[2]; /* pb pokazuje na a[2] */
if (pa < pb) ... /* poredjenje pokazivaca */
```

Promena veličine niza u programskom jeziku C

- Jedino u programskom jeziku C niz u dinamičkoj zoni memorije ima osobinu dinamičke strukture podataka. Funkcijom *realloc* se može menjati veličina niza.

```
niz = (int*) malloc( velicina * sizeof(int) );  
//...  
realloc(niz, velicina2 * sizeof(int) );
```


Polja u programskom jeziku C++

- Nasleđene osobine iz C-a:
 - Mogu biti smeštena u statičkoj i dinamičkoj zoni memorije
- Razlika u odnosu na C:
 - Polja su statičke strukture podataka, ne može im se menjati veličina tokom životnog ciklusa

```
int niz1[50], velicina;  
int* niz2;  
//...  
niz2 = new int[velicina];
```

Višedimenzionalna polja u programskom jeziku C ili C++

- **Dvodimenzionalna polja – matrice:**

- U statičkoj zoni memorije:

```
int matrica[10][50];
```

- U dinamičkoj zoni memorije:

- Svaka vrsta poseban niz (ne moraju biti iste dužine)
- Potreban niz pokazivača na vrste
- Potreban i pokazivač na pokazivače na vrste

```
int n,m;  
int** matrica;  
matrica = new int*[m];  
for (int i=0; i<m; i++)  
    matrica[i] = new int[n];
```

Višedimenzionalna polja u programskom jeziku C ili C++

- **Dvodimenzionalna polja – matrice:**
- Brisanje polja iz dinamičke zone memorije

```
for (int i=0; i<m; i++)  
    delete[] matrica[i];  
delete[] matrica;
```

Polja u programskim jezicima Java i C#

- Referentni tip podataka
 - Smeštena uvek u dinamičkoj zoni memorije
 - Pristupa im se korišćenjem reference
 - To su statičke strukture podataka (ne može se menjati veličina tokom životnog ciklusa)
- Deklaracija promenljive tipa polja

Java:

`<tip>[] <ime_polja>`
ili
`<tip> <ime_polja>[]`

Primer:

```
int [] niz1;  
int niz2[];
```

C#:

`<tip>[] <ime_polja>`

Primer:

```
int [] niz;
```

- Kreiranje polja

`<ime_polja> = new <tip>[<velicina>];`

Primer:

```
niz = new int[50];
```

Nizovi objekata u programskim jezicima Java i C#

- Deklaracija promenljive

`<ime_klase> [] <ime_polja>;`

Primer:

```
MyClass [] niz;
```

- Kreiranje polja

`<ime_polja> = new <ime_klase>[<velicina>;`

Primer:

```
niz = new MyClass[50];
```

- Kreiranje objekata

`<ime_polja>[<pozicija>] = new <ime_klase>();`

Primer:

```
for (int i=0; i<50; i++)  
    niz[i] = new MyClass();
```

Atributi polja u programskim jezicima Java i C#

- U programskom jeziku Java polja sardže atribut **length** koji predstavlja veličinu polja.

Primer:

```
int [] niz = new int[n];  
for (int i=0; i<niz.length; i++)  
    niz[i]=i;
```

- Analogno, u programskom jeziku C# polja sardže svojstvo **Length** koji predstavlja veličinu polja.

Primer:

```
int [] niz = new int[n];  
for (int i=0; i<niz.Length; i++)  
    niz[i]=i;
```

Višedimenzionalna polja u programskom jeziku Java

- **Dvodimenzionalna polja – matrice:**

- Dvodimenzionalnog polja se uvek definišu kao nizovi nizova:

```
<tip> [][] <ime_polja>;
```

Primer:

```
int [][] matrica;
```

- Kreiranje pravougaonog dvodimenzionalnog polja

```
<ime_polja> = new <tip>[<brojVrsta>][<brojKolona>]
```

Primer:

```
matrica = new int[10][10];
```

- Kreiranje “nazubljenog” polja

Primer:

```
trougaona_matrica = new int[3][];
```

```
for (int i=0; i<3; i++)
```

```
    trougaona_matrica[i] = new int[i+1];
```

Višedimenzionalna polja u programskom jeziku C#

- **Dvodimenzionalna polja – matrice:**

- Definicija pravougaonih višedimenzionalnih polja:

```
<tip> [,] <ime_polja>;
```

Primer:

```
int [,] matrica;
```

- Kreiranje pravougaonog dvodimenzionalnog polja

```
<ime_polja> = new <tip>[<brojVrsta>,<brojKolona>]
```

Primer:

```
matrica = new int[10,10];
```

```
//...
```

```
matrica[i,j] = 5;
```

- Kreiranje “nazubljenog” višedimenzionalnog polja je isto kao u Javi.

Enumeracije

- Enumeracije – nabrojivi tip podataka
- Promenljiva tipa enumeracije može uzeti jednu od vrednosti navedenih u definiciji tipa.

Enumeracije u programskim jezicima C i C++

- Enumeracija se može shvatiti i kao skup celobrojnih simboličkih konstanti.
- Definicija enumeracije:

```
enum {  
    <name1> [=<value1>],  
    <name2> [=<value2>],  
    ...  
};
```

Ukoliko inicijalizacija konstante nije navedena, podrazumeva se da prva ima vrednost 0, a vrednost svake sledeće je za 1 veća od vrednosti prethodne navedene konstante.

Enumeracije u programskim jezicima C i C++

Primer 1:

```
enum Dani { Pon=1, Uto, Sre, Cet, Pet, Sub, Ned };
```

```
enum Dani dan;
```

C:

```
    dan = Uto;
```

C++:

```
    dan = Dani::Uto;
```

Enumeracije u programskom jeziku Java

- Referentni tip podataka
- Definicija enumeracije:

```
[<pravo_pristupa>] enum <ImeEnumeracije>
{
    name_1 [(<values_1>)],
    name_2 [(<values_2>)],
    ...
    name_n [(<values_n>)];
    [<definicije_metoda>]
};
```

- Tip vrednosti može biti proizvoljan (isti za sve članove)

Enumeracije u programskom jeziku Java

Primer 1:

```
enum Dani { Pon, Uto, Sre, Cet, Pet, Sub, Ned };
```

```
Dani dan;
```

```
dan = Dan.Uto;
```

```
Dani[] svi = Dani.values();
```

Enumeracije u programskom jeziku Java

Primer 2:

```
public enum Level {  
    HIGH (3), //calls constructor with value 3  
    MEDIUM(2), //calls constructor with value 2  
    LOW (1) //calls constructor with value 1  
    ; // semicolon needed when fields / methods follow  
  
    private final int levelCode;  
    Level(int levelCode) {  
        this.levelCode = levelCode;  
    }  
    public int getLevelCode() {  
        return this.levelCode;  
    }  
}  
  
Level level = Level.HIGH;  
System.out.println(level.getLevelCode());
```

Enumeracije u programskom jeziku C#

- Vrednosni tip podataka
- Definicija enumeracije:

```
[<pravo_pristupa>] enum <ImeEnumeracije>
[: <osnovni_tip>]
{
    name_1 [=<value_1>],
    name_2 [=<value_2>],
    ...
    name_n [=<value_n>];
};
```

<osnovni_tip> - celobrojni tip kome pripadaju navedene konstante

Enumeracije u programskom jeziku C#

Primer 1:

```
enum Dani { Pon, Uto, Sre, Cet, Pet, Sub, Ned };  
//sve konstante su tipa int, vrednosti su Pon=0, Uto=1,...
```

|||

```
enum Dani : byte { Pon=1, Uto, Sre, Cet, Pet, Sub, Ned};  
//navedene konstante su tipa byte, Pon=1, Uto=2,...
```

Primer promenljive tipa enumeracije:

```
Dani dan = Dani.Pon;
```


Strukture

- Složeni tipovi podataka sastavljeni od elemenata različitog tipa.
- Svaki član strukture ima svoje ime – ime služi za pristup članu strukture.

Strukture u programskom jeziku C

- Definicija strukture:

```
struct <ime_strukture>
{
    <tip1> <ime_1>;
    <tip2> <ime_2>;
    ...
};
```

- Definicija promenljive tipa strukture:

```
struct <ime_strukture> <ime_promenljive>;
```

- Pristup članovima strukture:

```
<ime_promenljive>.<ime_clana>
<ime_pokazivaca>-><ime_clana>
```

Strukture u programskom jeziku C

- Primer:

```
struct product
{
    int weight;
    double price;
};
```

```
struct product p1, p2;
p1.weight = 2;
p1.price = 2.5;
p2 = p1;
```

Strukture u programskom jeziku C++

- Strukture (kao i klase) služe za predstavljanje objekata u programu.
- Razlika između struktura i klasa je u podrazumevanom pravu pristupa
 - **Za klase:**
 - podrazumevano pravo pristupa članovima je **privatno**
 - **Za strukture:**
 - podrazumevano pravo pristupa članovima je **javno**

Strukture u programskom jeziku C#

- Definicija strukture:

```
[<pravo_pristupa>] struct <ImeStrukture>
{
    // defincije tipova
    // definicije atributa
    // definicije metoda
    // definicije svojstava
};
```

- Razlike u odnosu na klase:
 - Struktura je vrednosni tip
 - Strukture se ne nasleđuju
 - U strukturi se vrednosti atributa ne inicijalizuju (osim ako nisu konstantni ili statički)

Strukture u Javi?

- U programskom jeziku Java strukture **ne postoje!!!**

Liste

- Dinamičke strukture podataka – menjaju svoju veličinu tokom životnog ciklusa
- Veoma korišćene u funkcionalnim jezicima
- Svaki elementi liste sadrži:
 - Info deo – podatak
 - Vezu sa sledećim elementom (pokazivač ili referencu)

Operacije sa listama

- Dodavanje:
 - Na početak,
 - Na kraj,
 - Iza zadatog elementa.
- Brisanje:
 - Sa početka,
 - S kraja,
 - Zadatog elementa.
- Obilazak

Liste u programskim jezicima Java i C#

- Ne postoje kao ugradjeni tipovi
- Bibliotečke klase za predstavljanje listi:

- U Javi:

`java.util.LinkedList<T>`

- U C#-u:

`System.Collections.Generic.LinkedList<T>`

Liste u programskom jeziku Python

- Definicija liste:

```
Voce = [ "jabuka", "kruska", "banana" ]
```

- Pristupanje elementima liste indeksiranjem:

```
Voce[1]
```

- Izdvajanje podliste:

```
Voce[1:2]
```

```
Voce[:2]
```

```
Voce[1:]
```

- Heterogene liste:

```
lista = [ "jabuka", 1, [2, 3] ]
```

Skupovi

- Kolekcije “jedinственih” elemenata.
- Prvi put uvedeni u Pascal-u.
- Definicija skupa u Pascal-u:

set of <type>

- Primer:

type

`Dani = (Pon, Uto, Sre, Cet, Pet, Sub, Ned) ;`

`SkupDana = set of Dani ;`

`SkupBrojeva = set of [1..10] ;`

Skupovi u programskom jeziku Python

- Kreiranje skupa:

```
Voce = { "jabuka", "kruska", "banana" }
```

```
Ocene = { 1, 2, 3, 4, 5 }
```

- Operacije nad skupovima:

<code>union()</code>	-	operator <code> </code>
<code>difference()</code>	-	operator <code>-</code>
<code>symetric_difference()</code>	-	operator <code>^</code>
<code>intersection()</code>	-	operator <code>&</code>
	-	operator <code>in</code>

```
add()
```

```
discard()
```

```
isdisjoint()
```

```
issubset()
```

```
issuperset()
```

Skupovi u Javi i C#-u

- Ne postoje kao ugradjeni tip, ali postoji citav niz ugradjenih klasa za predstavljanje skupova. Sve one implementiraju generički interfejs:
- U Javi:

```
java.util.Set<T>
```

U C#-u:

```
System.Collections.Generic.ISet<T>
```

Asocijativne liste (rečnici)

- Kolekcije parova (Ključ, Vrednost)
- Elementima liste se pristupa po ključu

Asocijativne liste u Python-u

- Kreiranje asocijativne liste:

```
<ime> = { <kljuc1> : <vred1>, <kljuc2> : <vred2>, ... }
```

- Primer:

```
Cenovnik = { "banana" : 120, "limun" : 150, "jabuka" : 60 }
```

- Pristup elementima:

- indeksiranjem:

```
Cenovnik["jabuka"]
```

- Metodom *get*:

```
Cenovnik.get(jabuka)
```

Asocijativne liste u programskim jezicima Java i C#

- Ne postoje kao ugradjeni tipovi
- Bibliotečke klase za predstavljanje asocijativnih listi:

- U Javi:

```
java.util.Dictionary<K,V>
```

- U C#-u:

```
System.Collections.Generic.Dictionary<K,V>
```